

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

за обучението,
организирано в чужбина

7.
клас

Заедно

B1

1.

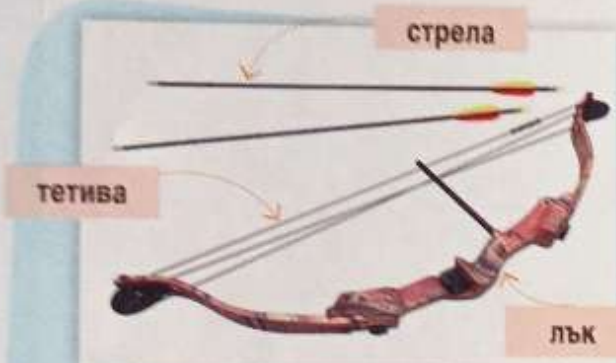
ДА СЕ ЗАБАВЛЯВАМЕ

В този урок ще научите:

- да разказвате за спортни и забавни игри;
- да обяснявате какво се забранява/разрешава/препоръчва при игрите.

Прочетете думите. Запомнете ги.

НОВИ ДУМИ

картинг

батут

пейнтбол

стена за катерене

1. Разгледайте изображението. Отговорете устно на въпросите.

- Как се казва това занимание?
- Знаете ли какви са правилата му?
- Занимават ли се с това?
- Искате ли да се научите?

2. Прочетете текста.

Развлекателният комплекс се намира на 50 километра от столицата София. Разположен е на пътя за съседния град и предлага незабравими забавления и гарантирани екстремни приключения. Тук може да прекарате времето си в разнообразни спортни занимания и игри. Едно от тях е стрелба с лък. За да се осигури безопасността на участниците, е важно да се спазват следните правила:

1. Препоръчва се участниците да се подготвят преди стрелба с няколко загряващи упражнения.

2. Трябва да се земе правилна стойка от участника.

3. Стрелата се поставя на тетивата едва

когато стрелецът е застанал на линията за стрелба.

4. Тетивата на лъка никога не се опъва без стрела.

5. Не се произвежда изстрел без стрела.

6. С лъка трябва да се борави предпазливо, за да не се наранят други стрелци.

7. Забранява се участниците да се разсейват от публиката по време на стрелба.

8. Лъкът се движи вертикално от стрелеца и не се насочва към други стрелци.

9. Глобяват се зрителите, които не са зад участниците в стрелбата.

10. Заниманията не се препоръчват за лица под 12 години.

3. Прочетете текста отново. На кои въпроси има отговори в текста? Запишете ги.

Къде се намира развлекателният комплекс?

Какви забавления предлага комплексът?

Кога се поставя стрелата на тетивата?

Как се движи лъкът?

На какво разстояние от стрелците са зрителите?

Каква е минималната възраст за участие?

Кога се глобяват зрители?

4. Свържете началото на изречението с подходящото продължение.

1. Стрелата се поставя на тетивата...

2. Лъкът...

3. Употребата на цигари и алкохол...

4. Не се препоръчва...

а) се движи само вертикално.

б) не се разрешава.

в) участието на лица под 12 години.

г) когато стрелецът е на линията.

1 __, 2 __, 3 __, 4 __.

Възвратни форми за страдателен залог

Стрелецът **движи** стрелата само вертикално.

Стрелата **се движи** само вертикално от стрелца.

Зрителите **не разсейват** участниците.

Участниците **не се разсейват** от зрителите.

5. Трансформирайте в страдателен залог по модела.

Модел:

Учениците **пресичат** улицата внимателно.

Улицата **се пресича** внимателно от учениците.

Участниците спазват правила на безопасност.

Фирмата организира забавни игри.

Учениците пишат домашно.

Учителката проверява тестовете.

Мила чисти стаята.

Деца посрещат гостите.

ЗАПОМНЕТЕ!

разрешава се
позволява се
забранява се
препоръчва се

6. Прочетете отново зад. 2. Напишете какво се разрешава и какво се забранява.

Разрешава се:

- стрелецът да постави стрелата едва когато е на линията за стрелба
-
-
-

Забранява се:

-
-
-

7. **Чуите какво разказва Живко. Отбележете вярното.**

1. Живко разказва на Зорница за:
- а) ваканцията си през миналото лято
 - б) случилото се през миналата седмица
 - в) забавленията си вчера
 - г) учебните часове

2. В развлекателния комплекс Живко:
- а) играе футбол
 - б) посещава писта за картинг
 - в) стреля с лък
 - г) засажда дръвчета с други доброволци

3. На Живко се прави забележка от организаторите, защото:
- а) се храни по време на стрелбата
 - б) не използва предназначени средства
 - в) насочва лъка към друг участник
 - г) не застава на линията за стрелба

4. Рая изявява желание да:
- а) тренира баскетбол в училищния отбор
 - б) да отиде с Живко следващата седмица
 - в) да се разходят с Живко в парка
 - г) да отидат на кино с приятели

8. **Чуите диалога отново. Отбележете с да/не/няма информация.**

Живко редовно ходи в развлекателния комплекс.
 Живко беше зрител на състезанието.
 Лъкът на Живко не се насочи правилно.
 Рая направи забележка на Живко.
 Участието на Рая ще се запомни.

☐ да	☐ не	☐ няма информация
☐ да	☐ не	☐ няма информация
☐ да	☐ не	☐ няма информация
☐ да	☐ не	☐ няма информация
☐ да	☐ не	☐ няма информация

Възвратно-страдателни форми в минало свършено и в бъдеще време
 Организаторите **направиха** забележка на Живко.
Направи се забележка на Живко от организаторите.
 Организаторите **ще направят** забележка на Живко.
Ще се направи забележка на Живко от организаторите.

9. **Прочетете рекламата.**

ПРИКЛЮЧЕНСКИ ПАРК „ПРИЯТЕЛИ“
е място за екстремни забавления със семейството и с приятели.

- Въжените кръгове и въртележките са подходящи за деца над 2 години.
- За по-малките предлагаме и други забавления според възрастта им.
- Разполагаме с въжени пътеки и мостове, батут, стена за катерене и други.

10. **Какви забавления се предлагат в приключенския парк? Отговорете устно.**

11. Прочетете текста.

1. Посетителите в Приключилския парк „Планители“ се разделят на групи според възрастта и според физическите им възможности. Това се налага, защото различните нива на трудност изискват определени физически и психически умения. Разпределянето се извършва от инструктор. Пинаги се стимулират децата да се изправят срещу предизвикателства, но в рамките на разумното. Препоръчва се въеки, които се чувства подготвени, да продължи на ниво, по-трудно от нивото на своята група. Не трябва да се забравя, че преминаването на няколко нива понякога създава напрежение и блокира другите участници.

2. Ако някой от посетителите се затрудни при преминаване по съоръженията, инструкторът взема решение по какъв начин да окаже помощ (като му помогне да премине препятствието или като го сваля). Ако не се изпълняват разпореденията на инструктора, може да се застраши животът на участника, както и на останалите посетители в парка. В този случай участникът се отстранява.

3. На всеки участник се продава билет, който той е длъжен да носи до напускането на парка. На входа се провежда усетен инструктаж и гостите се запознават с правилата за безопасност. Поставен е специална обезопасителна екипировка на всеки. Всичко това се прави от инструктор. Инструкторите следят за спазването на правилата за безопасност и се намесват при нужда. Не се допускат деца до 10 години без придружител. Посетителите трябва сами да могат да преминават по съоръженията. Препоръчва се първо да се преминат по-леките нива, за да се допусне детето до следващия кръг. След като обиколката на съоръженията приключи, обезопасителната екипировка се сваля.

12. Прочетете текста отново. Отбележете подходящото заглавие за всяка част.

КАК СЕ ОРГАНИЗИРАТ ГРУПИТЕ?

КАКВИ ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНОСТ СЕ СПАЗВАТ?

КАК СЕ ОКАЗВА ПОМОЩ

13. Допълнете изреченията с подходящ глагол в страдателен залог.

Модел:

*Винаги _____ децата да се изправят срещу предизвикателствата.
Винаги се стимулират децата да се изправят срещу предизвикателствата.*

_____ деца под 10 години без придружител.

_____ първо да се преминат по-леките нива.

След като обиколката приключи, обезопасителната екипировка _____

Ако участникът не спазва правилата, той _____

14. Трансформирайте изреченията по модела.

Модел:

*Децата се разделят на групи от организатора.
Организаторът разделя децата на групи.*

1. Билетите на входа се купуват от придружителите.

2. Участниците може да се блокират от прескачането на някое ниво.

3. След успех на по-леките нива детето се допуска от организатора до по-горен кръг.

4. При нужда се оказва помощ на посетителите от инструктора.

15. Прочетете отново текста от зад. 11. Отбележете вярното.

1. Участниците се разделят на групи според:

- а) възрастта
- б) физическите възможности
- в) възрастта и физическите възможности

2. Пропускането на няколко нива:

- а) се препоръчва
- б) не се поощрява
- в) се забранява

3. На всеки посетител се продава:

- а) обезопасителна екипировка
- б) маска
- в) билет

4. Екипировката се сваля:

- а) по време на обиколката
- б) след обиколката
- в) преди обиколката

5. Ако не се изпълняват инструкциите, може да стане:

- а) опасно
- б) весело
- в) лесно

16. Какво се препоръчва на посетителите в парка „Приатели“? А какво не се допуска? Отговорете устно.

*Препоръчва се да се преминават всички кръгове последователно.
Не се допускат деца под 10 години.*

17. Прочетете текста. Отбележете буквата на подходящия знак.

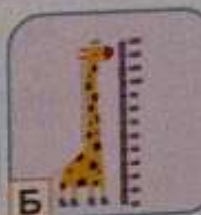
Картинг пистата се намира в близко село, на 30 км от Перник. Предлагат се картинги под наем и повече от 10 конфигурации на трасето с различна дължина.

Условия за ползване:

- Не се допускат деца под 8 години и с височина под 1,30 м.
- Забранява се ползването на карт без каска.
- Винаги се слага предпазен колан.
- Максималната скорост на карта е 80 км/ч.
- На пистата не се внасят храни и напитки.

А

Б

В

Г

Д

18. За кой текст (от упр. 2, 11 или 17) се отнася всяко изречение?

1. Не се допускат деца под 8 години. _____
2. Забранява се стрелците да бягат със стрели. _____
3. Не се допускат участници без каска. _____
4. Винаги се слага предпазен колан. _____
5. Ако посетителят се затрудни, инструкторът му помага. _____
6. Не се препоръчва за лица под 12 години. _____
7. Забранява се да се внасят храни и напитки. _____ и _____

19. Изберете подходящия глагол и допълнете изреченията.

се внасят се опъва се провежда се допуска се глобяват се минава

1. При стрелба с лък тетивата никога не _____ без лък.
2. Преди обиколката на всеки участник _____ устен инструктаж.
3. На пистата не _____ храни и напитки.
4. По съоръженията _____ самостоятелно.
5. Не _____ участник без каска.
6. Зрителите на линията за стрелба _____.

Прочетете текста.

Пейнтбол – обтъркваме ви незабравимо забавление, защото и ние разбираме и обичаме играта. Ние знаем как да ви накараме да се чувствате страхотно. Само запомнете:

- Пейнтбол маркерът не е играчка. Само деца над 14-годишна възраст може да ползват пейнтбол маркера.
- Винаги трябва да носите предпазители за очите.
- Важно е да държите цевта надолу или в безопасна посока.
- Не трябва да стреляте по играч на разстояние под 2 метра.

Препишете правилата от текста, като ги трансформирате по модела.

Модел:

Винаги трябва да носите предпазители за очите.

Винаги трябва да се носят предпазители за очите.

21. Как обяснявате какво се разрешава и какво се забранява на езика, който говорите? Сравнете с българския език.

22. Разделете се на групи. Всяка група да прочете отново един от текстовете в зад. 2, 12 или 17. Говорете по двама за текста, като използвате *препоръчва се*, *забранява се*, *разрешава се*.

Какво се препоръчва преди стрелба?

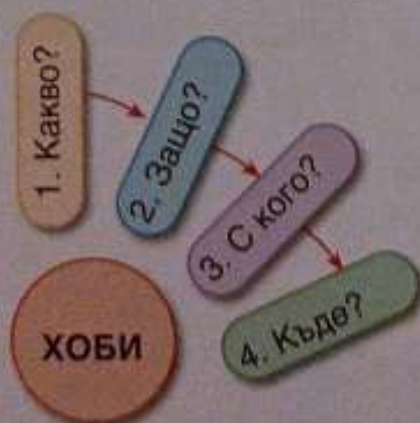
Препоръчва се участниците да се загрее.

23. Кое от забавленията ви харесва най-много: стрелба с лък, катерене по въжени кръгове или картинг? Защо? Отговорете устно.

24. Разгледайте схемата.

- А. Напишете си кратки бележки по схемата.

1. Хоби: кънки
2. Защо: забавно и красиво
3. С кого: с приятелката ми
4. Къде: в Зимния дворец

- Б. Говорете по двама, като използвате въпросите и направените бележки.

Какво е хобито ти?

Да карам кънки.

Защо обичаш да караш кънки?

Защото е забавно и красиво.

- Изберете подходящия глагол и допълнете изреченията.

препоръчва се забранява се допуска се разрешава се

- _____ внасянето на храни и напитки на пистата.
- _____ децата да бъдат с придружител на тързалката.
- В нощния клуб не _____ влизането на лица под 18 години.
- Не _____ ползването на карт без каска.
- Филмът не _____ за лица под 14 години.
- _____ стрелците да са много внимателни при използването на лъка.
- Храненето _____ само на определени места.

- Трансформирайте изреченията по модела.

Модел:

Фирмите строят нови сгради.

Нови сгради се строят от фирмите.

- Зрителите харесаха пиесата.

- Родителите ми организират страхотно парти.

- Здравното министерство обявява грипна епидемия.

- На Коледа баба ми прави вкусна баница.

- На тържеството Боби ще покани всички съученици.

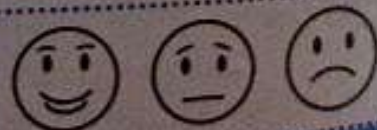
- Милен утре ще погърси книгата.

- Учениците изпратиха поканите.

Вече можете:

- да разказвате за спортни и забавни игри;
- да обяснявате какво се забранява/разрешава/препоръчва при игрите.

Самооценка

БЪЛГАРИЯ И БЪЛГАРИТЕ

Прочетете текста и отговорете на въпросите.

ЗА „ПРЕВОДА“ НА КЛАСИКАТА

В края на 2019 г. излиза издание на романа „Под игото“ от патриарха на българската литература Иван Вазов. Текстът е „преведен“ на съвременен български език. В него архаични думи се заменят с такива, които използваме днес. В изданието се променят над 6000 думи и изречения, които според авторката са неразбираеми за младежите. Гологлав според преводачката младежите разбират като човек без коса или с бръсната глава. Затова се добавя обяснението, че това означава мъж без калпак. Обяснява се още, че чемшир е вечнозелено дърво; чучурче – чешма, изворче; глъчка – гласове, а ятаган – сабя. Инициаторката споделя, че целта на изданието е турските думи да се заменят с думи от славянски произход. Промените се налагат, защото според нея езикът на съвременните млади хора се различава драстично от езика на „Под игото“. Освен това всички пояснени думи в изданието са отговор на въпроси, зададени от шестокласници.

Според езиковеди обаче езикът на Вазов не бива да се променя. Те смятат, че оригиналният текст е важен, защото пази духа на епохата. И още нещо – не бива да се подценяват българските ученици. Будните и интелигентни деца няма да се затруднят с подобен текст. Те знаят къде да потърсят и да разчетат архаичните думи. Някои учени дори твърдят, че голяма част от „преведените“ думи се представят некоректно и по-скоро ще подведат децата, отколкото да ги улеснят.

1. Каква е причината за новото издание на романа?
2. Какво е мнението на езиковедите?
3. Какво е вашето мнение за „превода“ на класически текстове на съвременен език?

2. ВСИЧКО Е НАПРАВЕНО

В този урок ще научите:

- да обяснявате какво е направено;
- да разказвате какво беше направено;
- да говорите какво ще бъде направено.

Прочетете думите. Запомнете ги.

НОВИ ДУМИ

1 Прочетете бележката. От кого е? Защо мислите така?

Боби, телефонът ти е изключен
и не можах да ти се обадя.
Дядо ти се обади, че е болен. Затова с баща
ти решихме да тръгнем за Търново веднага.
Пилето е сготвено и е в печката.
Трябваше да направя още много неща,
но нямаш време за всичко. Измих чиниите
от снощи, но тенджерата не е измита.
Сакото ти е взето от химическото
чистене. Сложих го в гардероба.
И новата ти риза е сложена там.
Книгите са върнати в библиотеката.
Рая има домашно за утре, но още
не е написано.
Прозорецът в хола е отворен,
а довечера ще има буря.
А, и кучето не е изведено...
Като пристигнем, ще ти се обадя.

2. Вярно ли е?

Телефонът на Боби не работи.	☐ да	☐ не	☐ няма информация
Майка му изми чиниите.	☐ да	☐ не	☐ няма информация
Баща му затвори прозореца в хола.	☐ да	☐ не	☐ няма информация
Сестра му сложи сакото в гардероба.	☐ да	☐ не	☐ няма информация
Рая написа домашното си.	☐ да	☐ не	☐ няма информация
Баща му изведе кучето.	☐ да	☐ не	☐ няма информация

3. Прочетете текста отново. Свържете началото на изречението с подходящото продължение.

1. Телефонът на Боби...	а) е взето.
2. Сакото...	б) не е написано.
3. Книгите...	в) не е изведено.
4. Домашното на Рая...	г) е изключен.
5. Кучето...	д) са върнати.

1 __, 2 __, 3 __, 4 __, 5 __.

направих
изведох
взех
обух
върнах
написах

направен, -а, -о, -и
изведен, -а, -о, -и
взет, -а, -о, -и
обут, -а, -о, -и
върнат, -а, -о, -и
написан, -а, -о, -и

СЪМ + -ЕН, -Т, -И

Направих сандвич. Сандвичът е направен.
Изведох кучето. Кучето е изведено.
Върнах книгите. Книгите са върнати.
Написах домашното. Домашното е написано.

измних
изпних

измит, -а, -о, -и
изпит, -а, -о, -и

4. Попълнете таблицата.

сложих	сложен	сложена	сложено	сложени
донесох				
купих				
избърсах				
започнах				
чух				
написах				
подредих				
казах				
взех				

5. Отговорете на въпросите по модела.

Модел:

– Кога ще подредиш масата?
– Подредих я. Вече е подредена.

1. Кога ще напишеш домашното?

2. Кога ще облечеш роклята?

3. Кога ще кажеш новината?

4. Кога ще вземеш билета?

5. Кога ще върнеш книгите?

6. Кога ще обуеш панталона?

7. Кога ще изведеш кучето?

8. Кога ще платиш сметката?

6. Отговорете по модела.

Модел:

– Нарежи хляба, моля те! – Нарезан е

1. – Куни вода, моля те!
2. – Вземи таванове, моля те!
3. – Измий прозорците, моля те!
4. – Направи салата, моля те!
5. – Затвори вратата, моля те!
6. – Донеси ваници, моля те!
7. – Подреди гардероба, моля те!

7. Слушайте.

8. Чуйте диалога отново. Водете си бележки за какво трябва да се погрижи Боби.

Храна за кучето

Сметката за тока

9. Вижте бележките си. Напишете какво ще бъде направено от Боби.

1. Сметката за тока ще бъде платена.
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

10. Попълнете диалога с форми на страдателни причастия на глаголите.

праща организирам каня виждам посрещам купувам слагам

Имам супер новина. Два дни ще бъдем сами с Рая.

Страхотно! Това трябва да се отпразнува.

Естествено. Довечера ще бъде _____ тържество с приятелите ни от класа. Ще бъдат _____ всички приятели от класа. Ще бъдат _____ сандвичи, ще бъдат _____ различни сокове. Гостите ще бъдат _____ в градината. Там ще бъде _____ масата. Ще бъде _____ най-хубавата торта. Ще бъде _____ дори диджей.

Това се казва тържество!

Форми за бъдеще време

	аз ще бъда поканен.
	ти ще бъдеш поканен.
Утре	той ще бъде поканен.
Вдругиден	тя ще бъде поканена.
След два дни	то ще бъде поканено.
Другата седмица	ние ще бъдем поканени.
	вие ще бъдете поканени.
	те ще бъдат поканени.

Форми за минало свършено време

	аз бях поканен.
	ти беше поканен.
	той беше поканен.
Вчера	тя беше поканена.
Завчера	то беше поканено.
Миналата седмица	ние бяхме поканени.
	вие бяхте поканени.
	те бяха поканени.

11. Прочетете диалога от зад. 10. Какво разказва за тържеството Живко на следващия ден? Напишете.

Снощи беше организирано страхотно тържество у Боби.

12. Утре ще имате много работа. Трябва да платите сметката за парното, да подготвите презентацията по география, да върнете книгата в библиотеката и да заведете кучето на ветеринар. Какво ще бъде направено до вечерта? Напишете.

.....

.....

.....

.....

.....

13. Свържете въпроса с подходящия отговор.

1. Снощи бяхте ли на тържество?	а) Да, дори прозорещът беше измит.
2. Асене, ще отидеш ли на карнавала?	б) Не зная. Още не са проверени.
3. Рая, готова ли си?	в) След 5 минути ще бъде обути.
4. Момчетата подредиха ли стаята?	г) Разбира се. Ще бъде маскиран като Зоро.
5. Госпожо, какви са резултатите от тестовете?	д) Не, не бяхме поканени.
6. Мария, къде е пицата?	е) Нямам идея. Преди малко беше включен.
7. Защо телевизорът не работи?	ж) След малко ще бъде донесена.

1 __, 2 __, 3 __, 4 __, 5 __, 6 __, 7 __.

14. Слушайте трите диалога.

А Живко: Мамо, ще вечеряме ли?
 Майка: След малко. Салатата още не е направена.
 Живко: Е, но масата вече е сложена. Виж!
 Майка: Браво!

Б Майка: Живко, телевизорът ли е включен?
 Живко: Да, защо?
 Майка: Звукът е много силен.
 Живко: Ето сега вече е намален.

В Мъж: Добър вечер! Искам да поръчам такси за 20 часа.
 Жена: В каква посока?
 Мъж: Зала „България“. За концерта на Васко Василев.
 Жена: Точно в 20 часа таксито ще бъде паркирано пред входа ви.
 Мъж: Благодаря!

15. Чуйте диалозите отново и разгледайте изображенията. На всяко от тях напишете буквата на подходящия диалог. Едно от изображенията е излишно.

16. Слушайте.

17. Какво ще бъде направено от Живко?
Отговорете устно.

Могел:

1. Ще бъде купен подходящ екип.
2. _____
3. _____
4. _____

18. Обичате ли да спортувате? Разкажете какво тренирате.
Какво беше направено, преди да започнете?

Преди да започна, първо разгледах обявите на няколко клуба.

Много обичам да тренирам спортни танци.

Бяха проучени треньворите и бяха разгледани цените. Намерих един клуб близо до училището. Той ми беше препоръчан от учителката ми по спорт. След това...

19. Как обяснявате какво е направено на езика, който говорите?
Съпоставете с българския.

- Прочетете текста. Напишете какво беше направено и какво ще бъде направено от момичето.

Вчера бях много заета. Сутринта написах домашното по математика. След това подготвих проекта си по история. След училище взех брат ми от детската градина.

И утре ще бъде труден ден. Сутринта ще измия банята и ще изведа кучето на разходка. След училище ще купя ябълки и ще направя ябълков сладкиш. Със сигурност ще изненадам родителите си!

Вчера домашното по математика _____

Утре _____

- Попълнете с форми за страдателен залог на глаголите.

запаля затворя изключа занеса взема

Майка: Рая, прозорците _____ ли са?

Рая: Да, и телевизорът е _____.

Майка: А багажът?

Рая: Отдавна е _____ в колата.

Майка: А храната _____ ли е?

Рая: Разбира се, мамо!

Майка: Баща ти къде е?

Рая: Чака долу. Колата е _____ и е готова за тръгане.

Вече можете:

- да обяснявате какво е направено;
- да разказвате какво беше направено;
- да говорите какво ще бъде направено.

Самооценка

БЪЛГАРИЯ И БЪЛГАРИТЕ

Прочетете текста и отговорете на въпросите.

БЪЛГАРСКИЯТ ХИМН

„Мила Родино“ е национален химн на България от 1964 г. Основа на музиката и текста е песента „Горда Стара планина“. Тя е написана от Цветан Рагославов през 1885 г. Има две версии за създаването на песента. Едната е, че тя е композирана по пътя към бойното поле по време на Сръбско-българската война. Според другата версия произведението е създадено по време на следването на Рагославов във Виена.

Текстът е променян многократно, за последен път – през 1990 г.

Песента неведнъж е критикувана както поради произхода на мелодията, така и поради политическите промени в текста.

През 1964 г. е свикана комисия, за да приеме „Мила Родино“ за химн. На решението се противопоставя композиторът акад. Петко Стайнов, който твърди, че мелодията не е българска. Той е освободен от комисията, неговите аргументи не са взети предвид и „Мила Родино“ става национален химн. Акад. Добри Христов уточнява, че има още стотици мелодии, които са заимствани от други народи, но са неразделна част от българското музикално наследство. Добри Христов е автор на първоначалния аранжимент на песента. Впоследствие текстът е преработен от Димитър Методиев и Георги Джагаров и е направена допълнителна обработка на мелодията от Филип Кутев и Александър Райчев.

След 10 ноември 1989 г. по време на работата на VII Велико народно събрание са направени различни предложения за национален химн, но окончателно се налага песента „Мила Родино“.

*Горда Стара планина,
до ней Дунава синей,
слънце Тракия огрява,
над Пирина планиней.*

Припев:

*Мила Родино,
ти си земен рай,
твоята хубост, твоята прелесть,
ах, те нямат край.*

1. От колко години „Мила Родино“ е химн на България?
2. От кого и как е създадена песента?
3. Защо е критикувано произведението?
4. От кого е преработен текстът?

3. ДОБРОВОЛЦИ

В този урок ще научите:

- да обяснявате какво сте направили;
- да разказвате за минали събития и за резултатите от тях.

Прочетете думите. Запомнете ги.

НОВИ ДУМИ

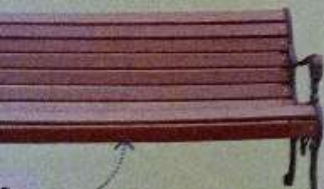
урок ще научите:

результатите от тях.

УМИ

чувал

боядисвам

1. Разгледайте изображението. Предположете за какво си говорят репортерът и момичето.

2. Слушайте. Верни ли са вашите предположения от зад. 1?

3. Чуйте диалога отново. Отбележете вярното.

1. В диалога разговарят:

- а) радиожурналист и момиче
б) телевизионен репортер и момиче
в) майка и дете

2. Инициативата се нарича:

- а) „Да чистим България всеки ден“
б) „Да изчистим градинките“
в) „Да изчистим своя град“

3. Мария е засадила цветя:

- а) в градинката пред блока
б) в парка
в) на улицата

4. Братът на Мария е боядисал пейките:

- а) сам
б) с приятели
в) с Мария

5. На този ден приятелите на Мария ще чистят:

- а) алеите в Южния парк
б) детските площадки в Южния парк
в) детските площадки и алеите в Южния парк

Минало свършено време

Снощи Иван **изчисти** стаята.
 Вчера Мария **засали** цветя.
 Миналия месец Ние **боядисахме** пейките.

Минало неопределено време – за резултат

Иван вече **е изчистил** стаята.
 Мария вече **е засадила** цветя.
 Ние вече **сме боядисали** пейките.

4. Прочетете диалога. Подчертайте формите за минало неопределено време.

Репортер: Уважаеми зрители, предавам директно от градинката пред Народния театър. Всички вече сте разбрали, че днес се провежда инициативата „Да изчистим своя град“. Във всички паркове са организирани пунктове за събиране на отпадъците. На същите места се раздават чували и ръкавици за почистването. Денят е чудесен, така че побързайте да се включите! Нека да спрем тази млада дама! Здравейте! Може ли само един въпрос?

Мария: Разбира се, но само по-бързо, защото вече съм **закъсняла**.
 Как се казвате?

Мария: Мария.

Репортер: Мария, чували ли сте за инициативата „Да изчистим своя град“?

Мария: Естествено. Затова бързам към Южния парк. Приятелите ми вече са отишли и сигурно са започнали с чистенето. Решили сме да изчистим детските площадки в парка. Догодина ще се заемем с алеите.

Репортер: А досега участвали ли сте в тази инициатива?

Мария: Не, никога не съм участвала. Но винаги съм се грижила за чистотата пред блока. Дори съм помагала на майка ми да садим цветя в градинката там. Това беше миналата събота. А миналия месец с брат ми сами боядисахме пейките.

Репортер: Скъпи зрители, пред вас е едно чудесно момиче. То е помагало за засаждане на цветя пред блока си, а заедно с брат си са боядисали пейките в градинката. Те всъщност са започнали инициативата „Да изчистим своя град“ много преди днешния ден. Поздравления! И още един въпрос – закусили ли сте?

Мария: Не още, защото станах късно.

Репортер: Е, тогава този сандвич е за вас. Поздравете приятелите си!

Мария: Довиждане!

5. Отговорете на въпросите по модела.

Модел:

– Кога ще купиш хляб?

– Вече съм купил.

1. – Момичета, кога ще направите кафе?

2. – Госпожо, кога ще платите?

3. – Деца, кога ще станете?

4. – Мария кога ще излезе?

5. – Бояне, кога ще отговориш?

6. – Момчетата кога ще дойдат?

6. Попълнете диалога с подходящи форми за минало неопределено време на глаголите.

закъснявам отивам донасям направя идвам оставям

Боби: Мария, защо се забави? Досега никога не _____ за среща.

Мария: И сега не _____ . Точно 11 часът е. А къде е Рая?

Боби: Тук беше. Сигурно _____ за чай.

Зорница: Знаете ли кой _____ тези чували?

Живко: Сигурно организаторите _____ това.

Предполагам, че _____ по-рано.

Боби: Виждам, че _____ ръкавици,

метли и лопати.

Мария: Хайде да започваме!

Никога не

Отдавна (не) съм

закъснявала

виждал

чувал

идвала

7. Свържете въпроса с подходящия отговор.

1. Познаваш ли Мария?

2. Хареса ли ти книгата?

3. Христо какво прави?

4. Гладни ли сте?

5. Как са Христо и Ана?

6. Ще ходим ли на кино в събота?

а) Сигурно вече е легнал.

б) Да. Още не сме обядвали.

в) Не. Никога не съм я виждала.

г) Не знам. Отдавна не сме се срещали.

д) Разбира се. Вече съм купил билети.

е) Още не съм я прочел.

1 __, 2 __, 3 __, 4 __, 5 __, 6 __

8. Прочетете мненията във форума.

Христо: Здравейте на всички! Имам голям проблем. Времето никога не ми стига и винаги нещо не съм направил. Вие как се справяте с това?

Лили: И аз никога не съм се справяла с липсата на време. Ето например вчера отидох на фитнес, но не се подготвих за теста по история. Разбрах, че съм направила много грешки.

Мария: Много странно. Някога опитвал ли си да си направиш график? Например – 1 час фитнес, след това половин час почивка, после – домашно, и така нататък. Аз обикновено правя така и не съм имала проблем с нищо.

Христо: Досега не съм мислил за това. Но не вярвам, че ще ми помогне. Винаги се появява нещо неочаквано. Как да го планирам?

Боби: Не е нужно. Просто правиш най-важното. Например завчера имах план – първо си почивам, после уча по история, пиша домашното по математика и отивам на кино. Обаче майка ми се обади, че вечерта ще имаме гости от провинцията. Е, не можах да си почина и да отида на кино, но направих всичко друго и вечерта бях с гостите.

Лили: Това не е лош съвет. Допреди малко имах идея да си потърся нова блуза в интернет и после да мисля за презентацията по география. Сега обаче ще седна на компютъра и първо ще потърся информация за презентацията. Сигурна съм, че до 1 час ще съм готова.

Боби: Успех! Ще си пишем пак.

9. Какво (не) е направил всеки? Говорете по двама.

Лили отивала ли е на фитнес?

Подготвила ли се е за теста по история?

Да, отивала е.

Не, не се е подготвила.

Направила ли е много грешки на теста?

Да, направила е.

Аз съм се подготвил.
Ти си се подготвил.
Той се е подготвил.
Тя се е подготвила.
То се е подготвило.
Ние сме се подготвили.
Вие сте се подготвили.
Те са се подготвили.

10. Попълнете с подходящите форми за минало неопределено време на глаголите.

1. Аз още не _____ . (подготвям се)
2. Ти вече _____ . (мия се)
3. Апа още не _____ . (връщам се)
4. Ние вече _____ . (къпя се)
5. Милен вече _____ . (храня се)
6. Децата отдавна _____ . (облека се)
7. Вис сигурно _____ . (обуя се)

11. Отговорете по модела и запишете.

1. – Няма ли да се миете?

2. – Иване, няма ли да се кънеш?

3. – Няма ли да се обуват?

4. – Иван няма ли да се подготви за теста?

5. – Няма ли да се решите?

6. – Няма ли да се обличат?

Модел:

- Няма ли да се обличаш?
- Облякъл съм се вече.

12. Слушайте.

13. Чуйте отново разказа на Живко и подредете картините.

14. Прочетете диалога.

Боби: Здравей, татко! Кога се върна от командировката?

Баща: Прибрах се преди половин час. А ти къде беше?

Боби: Ходихме на пикник.

Баща: С кого ходи?

Боби: О, бяхме много хора:

Зорница, Живко, Мария,

Христо.

Баща: Как прекарахте?

Боби: Беше чудесно. Играхме на поляната, после ядохме сандвичи.

Баща: Сандвичи? Кой ги направи?

Боби: Е, момичетата.

Боби е донесъл одеяло.

Живко е купил продукти за сандвичи.

Приятелите са се срещнали на спирката.

Христо е взел две топки.

Приятелите са тръгнали навреме.

Момичетата са направили сандвичи.

Трансформация на диалог в непряка реч

Боби: Татко, кога се върна от командировката?

Боби пита баща си кога се е върнал от командировката.

Трансформирайте диалога от зад. 14 в непряка реч.

Боби поздравява баща си и го пита кога се е върнал от командировката. Баща му му отговаря, че _____

16. Как обяснявате какво сте направили на езика, който говорите?

17. Какво е станало?

Преди училище купувате сок и пица. Оставяте всичко в хладилника и излизате. Вечерта се прибирате по-късно и виждате, че брат ви го няма. В банята е мокро. Китарата я няма. Пицата е наполовина, а от сока има само 1 чаша. В този момент ви се обаждат Мария. Вие обяснявате ситуацията и тя изказва предположение какво е станало.

– Здравей! Как си?

– Здравей, Мария! Чудя се какво е станало.

– Защо?

– Сутринта купих сок. Сега в бутилката има само една чаша.

– Сигурно брат ти го е изпил.

18. Говорете по двама.

Майката на Антон му се обаждат, че ще закъснее довечера. Моли го да вземе брат си от училище, да купи яйца и сирене и да направи омлет за вечеря. Моли го също да пусне пералнята и да върне книгата на съседите. Антон ѝ обяснява, че вече е направил всичко.

19. Разкажете за една благотворителна инициатива в страната, в която живеете. Участвали ли сте в нея?

● **Отговорете по модела.**

Модел:

- *Боже, закуси ли?*
- *Още не съм закусил.*

1. – Момичета, станахте ли?

– _____

2. – Лили, облече ли се?

– _____

3. – Госпожо, платихте ли?

– _____

4. – Христо, направи ли кафе?

– _____

5. – Ти излезе ли?

– _____

6. – Живко изкъпа ли се?

– _____

7. – Децата обуха ли се?

– _____

8. – Ани, прочете ли книгата?

– _____

● **Прочетете бележката. Напишете какво е направила майката на Боби.**

Боби, станах рано и затова не те събудих.
Изпържих мекици. Оставих ги в печката.
Разходих кучето. Взех палтото ти за
химическо чистене.

Приятен ден!

Майката на Боби е _____

Вече можете:

- да обяснявате какво сте направили;
- да разказвате за минали събития и за резултатите от тях.

Самооценка

БЪЛГАРИЯ И БЪЛГАРИТЕ

Прочетете текста и отговорете на въпросите.

БЛАГОРОДНА ИНИЦИАТИВА

От 2017 г. в България се организира благотворителна акция „Бални рокли“. Десетки хора от цялата страна се обединяват в група във Фейсбук и подаряват своите абитуриентски дрехи на младежи, които не могат да си купят специален тоалет за бала. Идеята за благотворителната кампания е на Ивет Ичкова от Горна Оряховица.

За бала си преди няколко години Ивет Ичкова няма възможност да си купи скъпи дрехи. С много труд майка ѝ отделила 80 лева, за да се ушие абитуриентската ѝ рокля – семпла, но много красива. Тази рокля Ивет запазва и след щастливото събитие като спомен. След време Ивет решава да зарадва със своята рокля някоя абитуриентка, която не може да си позволи тоалет за бала. Затова момичето създава нова страница във Фейсбук за даряване на дрехи за абитуриенти. На страницата се качват снимки с подробно описание на материалите, от които са изработени, и размера им.

Само 20 дни след създаването на страницата Ивет вече има много последователи, готови да се включат в благородната инициатива. А една жена решава да подари безплатен грим и прическа на абитуриентките.

Освен рокли се събират обувки и бижута, които правят абитуриентския бал неповторим за десетки младежи и девойки.

1. Откога се организира благотворителната акция?
2. Чия е идеята за тази инициатива и защо?
3. Какво подаряват участниците в кампанията?

4.

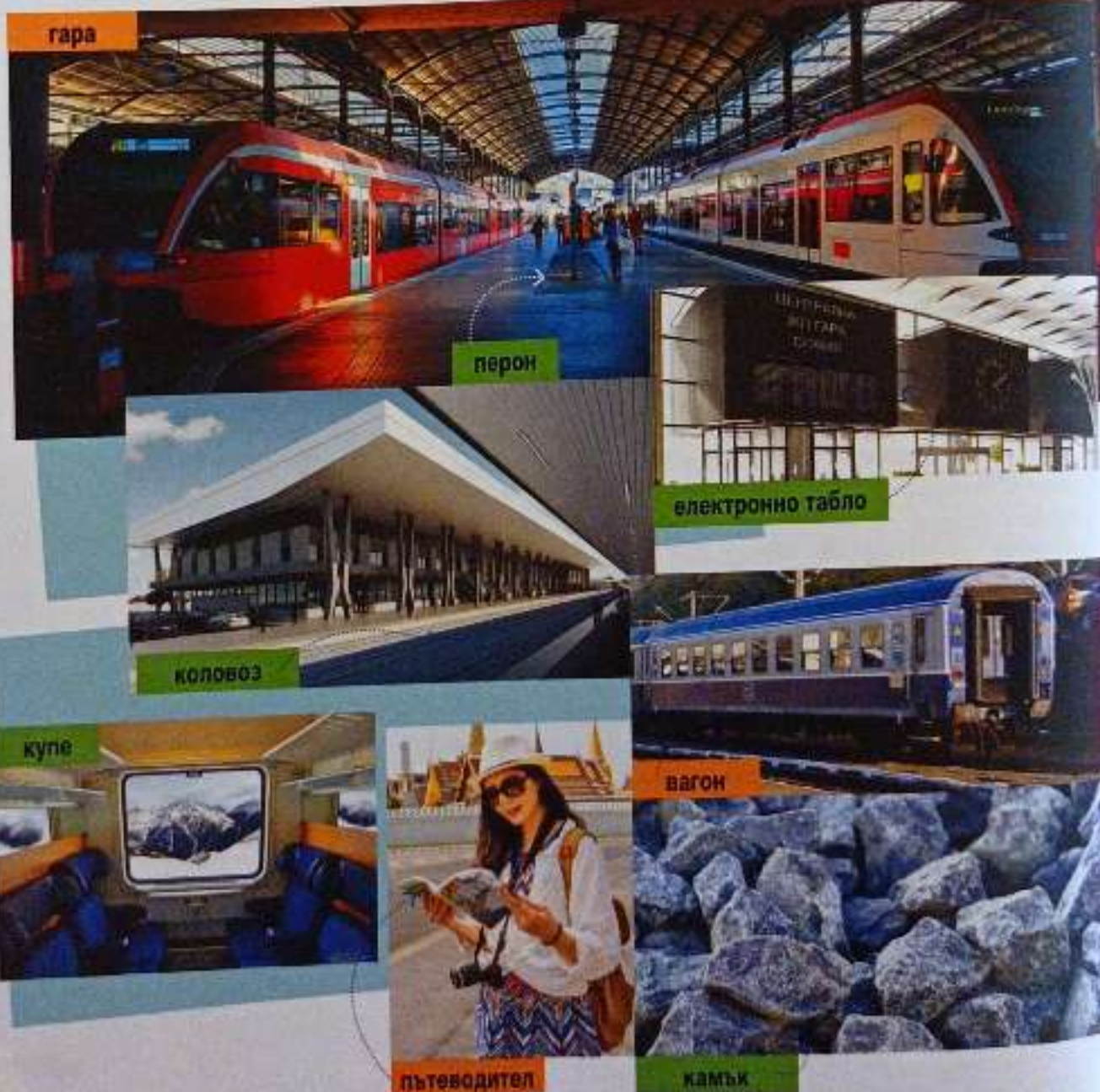
НАШЕТО ПЪТУВАНЕ

В този урок ще научите:

- да описвате превозни средства;
- да изразявате притежание.

Прочетете думите. Запомнете ги.

НОВИ ДУМИ

1. Разгледайте изображението. Предположете закъде ще пътуват приятелите. С какво превозно средство? Защо мислите така?

2. Слушайте.

3. Чуйте диалога отново. Сравнете с отговорите си от зад. 1.

4. Оградете вярното.

Мисля, че...

Предполагам, че...

Струва ми се, че...

Според мене...

1. Влакът е на пети *коловоз/перон*.
2. Местата на Рая и Боби са *сменени/дублирани*.
3. Рая слага в багажа си половината *гардероб/къща*.
4. Приятелите ще разгледат *Преслав/Плиска*.
5. Христо е взел *пътеводител/карта*.

5. Прочетете диалога. Подчертайте притежателните местоимения.

Живко: На кой коловоз е нашият влак?

Боби: На таблото показва, че е на пети. Пети коловоз, трети перон. Хайде да отиваме там!

Рая: Боби, това е моето място.

Боби: Така ли? Какво пише на твоя билет?

Рая: Ето виж! Място 45.

Боби: Пак са дублирали местата. Слава богу, че вагонът не е пълен, а влакът след малко тръгва.

Рая: Добре. Ако се наложи, ще отидем в съседното купе.

Боби: Не се тревожи! Сега ми дай куфара си да го кача горе.

Рая: Ето го.

Боби: Рая, какво си сложила в този куфар? Камъни ли носиш?

Христо: Не познаваш ли Рая? Нейният багаж винаги е тежък. Тя слага вътре половината гардероб.

Рая: Стига сте ме подигравали. Всяко момиче е така.

Зорница: Оставете я на мира! По-добре да помислим как да се организираме, за да видим всичко в Плиска.

Христо: Твоята дума е закон. Хайде да разгледаме пътеводителя!

6. Вярно ли е?

1. Влакът е композиран на трети коловоз.

2. Боби няма билет.

3. Местата на Рая и Христо са дублирани.

4. Влакът тръгва скоро.

5. Рая е взела много обувки.

6. Приятелите ще разгледат първата българска столица.

7. По време на пътуването ще съставят план на екскурзията.

да

не

няма информация

да

не

няма информация

да

не

няма информация

да

не

няма информация

да

не

няма информация

да

не

няма информация

да

не

няма информация

Лично местоимение	Притежателно местоимение				
	Пълна форма				Кратка форма
	м.р.	ж.р.	ср.р.	мн.ч.	
аз	мой	моя	мое	мои	ми
ти	твой	твоя	твое	твои	ти
той	негов	негова	негово	негови	му
тя	нейн	нейна	нейно	нейни	й
то	негов	негова	негово	негови	му
ние	наш	наша	наше	наши	ни
вие	ваш	ваша	ваше	ваши	ви
те	техен	тяхна	тяхно	техни	им

7. Оградете правилната форма на притежателното местоимение.

1. Това е чантата ми. Тази чанта е *мой/моя/мое*.
2. Това е якето ти. Това яке е *твое/твой/твоя*.
3. Това са блузите им. Тези блузи са *техен/тяхна/техни*.
4. Това е колелото ѝ. Това колело е *нейна/нейно/нейн*.
5. Това са моливите ни. Тези моливи са *наши/наше/наи*.
6. Това е стаята ви. Тази стая е *ваше/ваша/ваши*.
7. Това е учебникът му. Този учебник е *негов/негова/негово*.

чантата ми = моята чанта
пуловерът ти = твоят пуловер

якето ѝ = нейното яке
блузите ни = нашите блузи

8. Отговорете по модела.

Модел:

- Това якето на Иван ли е?
- Да, това е **неговото** яке.

1. – Това блузата на Милена ли е?	5. – Това мястото на Иванова ли е?
– Да, това е _____ блуза.	– Да, това е _____ място.
2. – Това твоите маратонки ли са?	6. – Това вашата къща ли е?
– Да, това са _____ маратонки.	– Да, това е _____ къща.
3. – Това ръкавиците на децата ли са?	7. – Това нашият влак ли е?
– Да, това са _____ ръкавици.	– Да, това е _____ влак.
4. – Това кучето на Христо ли е?	8. – Това багажът на Живко ли е?
– Да, това е _____ куче.	– Да, това е _____ багаж.

9. Изберете правилното и го напишете.

1. Всички харесваме _____
а) твоя кола б) кола ти в) твоята кола.
2. До _____ има чудесен парк.
а) наш апартамент б) нашия апартамент в) ни апартамент
3. Във _____ има голям басейн.
а) вашето училище б) училище ви в) ваше училището
4. Познаваш ли _____?
а) негова приятелката б) неговата приятелка в) приятелка му
5. Ще се видим пред _____.
а) моя блок б) блок ми в) мой блока

10. Прочетете отново диалога от зад. 5. Попълнете изреченията с подходящото местоимение.

Живко пита на кой коловоз е _____ влак.

Живко пита на кой коловоз е техният влак.

Приятелите влизат в купето. Рая е сигурна, че място № 45 е _____ място. Боби иска да знае какво пише на _____ билет. Оказва се, че местата са дублирани. Но Боби не се тревожи, защото вагонът е почти празен. Боби помага на Рая с багажа _____. Приятелите се шегуват, че _____ багаж винаги е много тежък, защото тя слага вътре половината гардероб. Зорница напомня на приятелите си целта на _____ пътуване – Плиска. Добре, че Христо се е подготвил, и затова всички се събират около _____ пътеводител.

11. Чуйте диалозите и прочетете изреченията. Едно от изреченията е излишно. Отбележете го.

Боби предлага на приятелите си да потърсят ресторант, като пристигнат в Шумен.

Контрольорката проверява билетите и съветва приятелите да се подготвят за слизане по-рано.

Христо и приятелите му отиват на екскурзия до морето, но първо ще посетят Шумен.

Рая взема новата раница на Христо и я оставя под черната си чанта.

12. Чуйте диалозите отново. Попълнете липсващите думи в изреченията.

1. Контрольорката иска билетите за _____, Тя е сигурна, че всички ще бъдат _____ от дворците и храмовете в Плиска.

2. Когато разбира за дублираните места, контрольорката нарича тези грешки много _____. Тя съветва приятелите да се подготвят по-рано за слизане, защото влакът има малък _____ в Шумен.

3. Боби иска да яде, защото _____ от глад. Като намира раницата си, Живко решава да _____ приятелите си в ресторанта.

13. Попълнете изреченията по модела.

Модел:

Имам нови ръкавици. *Новите ми ръкавици са топли.*

1. Ти караш скъпа кола. _____ е сигурна.
2. Мария си купува кожени боти. _____ са удобни.
3. Христо поздравява новата учителка. _____ е мила.
4. Момчетата обуват бели маратонки. _____ са скъпи.
5. Ние поръчваме вегетарианско меню. _____ е вкусно.
6. Имате модерен апартамент. _____ е в центъра.
7. Аз обличам нов костюм. _____ е модерен.

14. Трансформирайте изреченията от зад. 14 по модела.

Модел:

Новите ми ръкавици са топли. Моите нови ръкавици са топли.

на кого = чий/чия/чие/чии

15. Заместете на кого с чий/чия/чие/чии.

1. На кого е място № 34? _____
2. На кого са тези билети? _____
3. На кого е черният куфар? _____
4. На кого е тежката раница? _____
5. На кого е бялата кола? _____
6. На кого е новото яке? _____
7. На кого е големият сак? _____
8. На кого са високите ботуши? _____

18. Прочетете текстовете.

ОБЩУВАНЕ

А.

Скъпи съграждани,
Следващата неделя общината в Пловдив обявява Ден на скейта и ролера. Центърът ще бъде затворен за коли. Ще пътува само градският транспорт. Със сигурност това е добра новина за младежите, защото центърът ще е свободен само за техните ролери и скейтбордове. Нека да оставим повече място за забавленията на нашите деца. На всеки ъгъл ще има павилиони за храна и напитки и сергии за книги и подаръци. Можете да се насладите и на концерти на нови групи. Входът за цялата зона е безплатен. Независимо дали сте млад, или стар, това може да стане вашият Ден на скейта и ролера.

Б.

От есента на 2019 г. софиянци и гостите на града вече имат нова възможност за алтернативно придвижване. Вместо да чакат автобус или да се ядосват в задръстване, хората могат да си наемат скутер. За всеки желаещ е необходима регистрация с неговата банкова сметка и номера на шофьорската му книжка. Специално приложение в телефона показва къде най-близо е паркиран свободен скутер. Няма първоначална такса за отключване, а цената на минута е 29 стотинки. Горивото също е включено в цената.

В.

Този петък беше последният учебен ден преди лятната ваканция. Хиляди автомобили потеглиха към морето или към съседните ни държави. По магистралите се образуваха сериозни задръствания. Очаква се натоварено движение и в събота и неделя. Затова КАТ съветва водачите, ако е възможно, да отложат пътуването си за началото на другата седмица. Температурите се повишават ежедневно. Ето защо преди пътуване е важно да се проверят общото състояние на автомобила и особено неговата климатична система.

19. Изберете си един текст. Напишете си бележки по него.

Текст А

Какво? Ден на скейта и ролера

Къде? В Пловдив

Организатор? Общината

Кога? _____

Забавления? _____

Цена? _____

Какво? _____

Къде? _____

Организатор? _____

Кога? _____

Забавления? _____

Цена? _____

22. Как изразявате притежание на езика, който говорите? Дайте примери.

20. Разкажете избрания текст от зад. 18, като използвате бележките си.

В моя текст се говори за...

В моя текст се съобщава, че...

Текстът ми информира за...

21. С какво превозно средство ще пътувате с най-голямо удоволствие? А с какво – не? Защо? Отговорете устно.

● **Изберете правилното и допълнете изречението.**

1. Това _____ ли е?
а) твоята чанта б) чанта ти в) ти чанта
2. Това _____ ли са?
а) обувки ѝ б) обувките ѝ в) нейна обувки
3. Това _____ ли е?
а) му куче б) негов куче в) неговото куче
4. Това _____ ли са?
а) вашия деца б) вашите деца в) ви деца
5. Това _____ ли е?
а) техният дом б) им дом в) техни дом
6. Това _____ ли е?
а) твоята коте б) коте ти в) твоята коте
7. Това _____ ли е?
а) къща ви б) къщата ваша в) вашата къща

● **Трансформирайте изреченията по модела.**

Модел:

Новата **ми** рокля е синя. **Моята** нова рокля е синя.
Моят нов костюм е скъп. **Новият ми** костюм е скъп.

1. Старото ти яке е удобно. _____
2. Вашият нов учител е симпатичен. _____
3. Малката му сестра е на 6 години. _____
4. Нашето голямо бюро е до стената. _____
5. Белите ѝ маратонки са нови. _____
6. Черната ми кола е скъпа. _____
7. Старата ни къща е в центъра. _____
8. Моята нова блуза е бяла. _____
9. Неговата приятелка ще дойде в 10 часа. _____
10. Песента ѝ много ми харесва. _____

Вече можете:

- да описвате превозни средства;
- да изразявате притежание.

Самооценка

БЪЛГАРИЯ И БЪЛГАРИТЕ

Прочетете текста и отговорете на въпросите.

ПЛИСКА

През 680 г. между България и Византия избухва война, която е спечелена от българите. Хан Аспарух решава да премести столицата на държавата си и избира селището Плиска.

Първоначалната територия на първата българска столица е 23 квадратни километра. Това е най-големият град в Европа през VII век. Константинопол, столицата на Източната Римска империя, е с площ 14,5 кв. км, а Аахен – центърът на Франкската империя на Карл Велики, е една 2 кв. км.

Плиска има два „града“ – външен и вътрешен. 9-метров вал с ров пред него пази външния град на Плиска. Над вала е имало и дървена крепост. Във вътрешния град са живели ханът и висшата аристокрация.

Крепостната стена на Плиска е изградена от огромни блокове бял варовик. Всеки от тях тежи няколкостотин килограма. Всъщност Плиска е първият европейски град от камък след края на Римската империя.

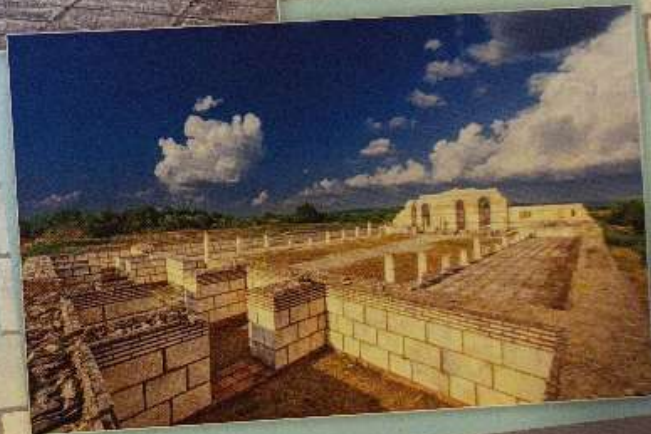
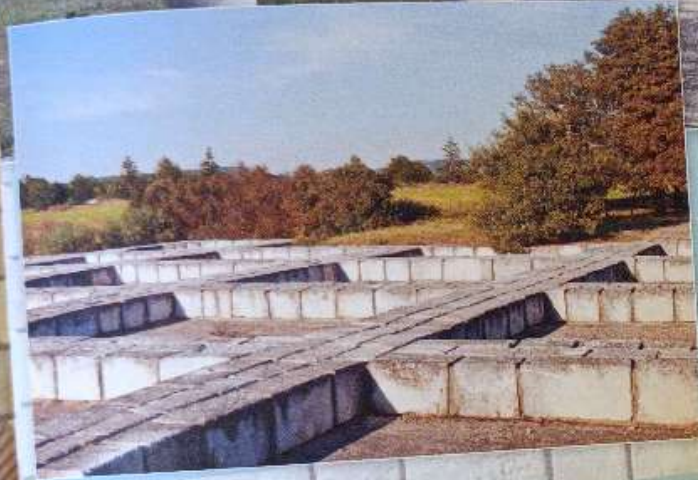
Най-известният храм в Плиска е Голямата базилика. Тя е дълга повече от 100 метра и широка 30 метра. Във вътрешния град се намира и свещеният кладенец. Смята се, че край него е покръстен княз Борис. По време на неговото владичество България приема християнството през 865 г.

Днес посетителите могат да видят още главния вход на крепостта – източната порта, останки от Тронната палата и от един по-малък дворец.

крепостната стена

Голямата базилика

1. Кога Плиска е обявена за столица?
2. Каква е големината на първата българска столица?
3. От колко „града“ се състои селището?
4. Кой са най-известните забележителности в Плиска?
5. С какво е известен свещеният кладенец?
6. Какво още може да се види в Плиска?

5.

ЖИЛИЩЕТО, КОЕТО ПРЕДПОЧИТАМ

В този урок ще научите:

- да описвате предпочитано място за живеене;
- да аргументирате предпочитанията си.

Прочетете думите. Запомнете ги.

НОВИ ДУМИ

къмпинг

спален чувал

кемпер

газов котлон

палатка

одеяло

газова лампа

сгъваем стол

фенер

хладилна чанга

сгъваема масичка

1. Прочетете мненията във форума.

Къде предпочитате да живеете, когато завършите училище?

Miki

Когато завърша училище, много искам да живея с няколко приятели сред природата. Ще потърсим къща, която е близо до езеро или река. Там ще мога да си почина от съседите, които всеки ден ме ядосват с нещо. Освен това извън града въздухът е чист, защото няма толкова коли и автобуси. Разбира се, няма да мога да ходя на кино винаги когато искам да гледам някой нов филм. Със сигурност няма да мога да слушам любимата си група всяка събота, както правя досега. Но пък ще бъда близо до природата. Това за мене е на първо място.

Mona Liza

Не мисля, че мога да живея на отдалечено място, защото съм твърде общителна. Но за кратко време това може да бъде забавно. Наскоро обсъждах този въпрос с мои съученици. Решихме след абитуриентския бал да си наемем кемпер, с който да обиколим България. Искаме да разгледаме малки селца в Странджа и Родопите, където няма много туристи. Надяваме се да опознаем живот, който е различен от живота в големия град. Вероятно ще опитаме ястия, каквито не може да намерим в ресторантите. Но след това ще се върна отново към цивилизацията. Много искам да живея в столицата, където животът е най-динамичен, има много клубове и различни забавления.

Vili 2003

От една година брат ми е студент в София, където живее в общежитие. Това във всички случаи е добър вариант за всеки студент, който е от провинцията. В общежитието бързо намиращ приятели, с които да се разнообразяваш. Когато имаш нужда от помощ, просто трябва да почукаш на съседната врата. Естествено, не е много лесно да живееш в една стая с човек, когото виждаш за първи път. Съквартирантът на брат ми например обича да слуша силна музика. Затова брат ми трябва да учи в библиотеката, където е по-тихо. Но човек свиква с всичко!

Snowman_01

Не съм мислил за жилището си след гимназията. Но едно знам със сигурност – няма да живея дълго с родителите си, които много ме нервират. Винаги искат да им разказвам за местата, където ходя. Интересуват се много от хората, с които излизам. А аз искам да ме оставят на мира. Затова най-добре е да си намеря самостоятелно жилище, което да не е много скъпо.

Leo 15

Не разбирам хората, които не искат да живеят с родителите си. Аз винаги мога да покая вкъщи приятели, с които се чувствам добре. Излизам винаги, когато искам да се забавлявам, и родителите ми не ми създават никакви проблеми. Защо да търся друго жилище, за което трябва да плащам? Освен това майка ми готви така, както никой друг не може! Много мои приятели мислят за самостоятелно жилище, което със сигурност ще им струва доста нерви и... много чистене.

2. **Довършете изреченията. Отбележете кой казва това.**

1. След няколко години ще потърсим къща, която е близо до езеро или река. - Miki
2. След гимназията ще наемем кемпер, _____
3. Най-добре е да си наема самостоятелно жилище, _____
4. Трябва само да почукаш на съседната врата, _____
5. Няма дълго да живея с родителите си, _____
6. Брат ми трябва да учи в библиотеката, _____
7. Майка ми готви така, _____

както никой не може
 които много ме нервират
 с който да обиколим България
 където е по-тихо
 когато имаш нужда от помощ
 която е близо до езеро или река
 което не е много скъпо

3. **Къде искат да живеят учениците от зад. 1? Кой са предимствата и недостатъците на всяко място? Напишете.**

самостоятелно жилище	голям град	стая в общежитие
сред природата	с родителите	
		
сред природата _____ _____ _____ _____	с родителите чист въздух, няма коли, няма съседи _____ _____ _____ _____	няма кино, няма клубове _____ _____ _____ _____

Искам да живея сред природата. **Сред природата** въздухът е чист. (къде?)
 Искам да живея сред природата, **където** въздухът е чист.

Трудно е да живееш със съквартирант. **Съквартирантът ми** слуша силна музика. (кой?)
 Трудно е да живееш със съквартирант, **който** слуша силна музика.

Утре ще облека бял костюм. **Такъв костюм** не съм обличал досега. (какъв?)
 Утре ще облека бял костюм, **какъвто** не съм обличал досега.

Майка ми готви чудесно. **По този начин** никой друг не може да готви. (как?)
 Майка ми готви, **както** никой друг не може да готви.

Обаждам се на приятели в труден момент. **В труден момент** имам нужда от помощ. (кога?)
 Обаждам се на приятели в труден момент, **когато** имам нужда от помощ.

4. Попълнете таблицата.

той	кой?	който
тя		
	кой?	
такова		
	къде?	
		когато
така		

5. Изберете подходящата съюзна дума. Напишете я.

- Всеки има нужда от приятели, _____ са отзивчиви.
когато които както
- Всички мечтаят за живот, _____ имат звездите от филмите.
където която какъвто
- Харесвам лекарската професия, _____ е много благородна.
каквато когато която
- Ще изчистя стаята, _____ имам време.
което когато както
- Много хора живеят извън града, _____ въздухът е чист.
който както където
- Сестра ми кара ски, _____ никой не може да кара.
която както които
- За празника купих шоколадова торта, _____ всички обичат.
както когато каквато

6. **Свържете простите изречения в сложно, като използвате:**
който/която/което/които, когато, където, както.

Модел:

*Не обичам някои хора. Някои хора говорят много.
Не обичам хората, **който** говорят много.*

1. Ще си облека черния костюм. Черният костюм е много удобен.

2. Разгледахме Рилския манастир. В Рилския манастир има стари икони.

3. Боби пътува до Хисаря в петък. В петък баба му има рожден ден.

4. Направих теста без грешки. Винаги правя теста по този начин.

5. Много харесвам онова момиче. Момичето е с дълга руса коса.

6. Мария винаги се облича в черно. По този начин се облича и майка ѝ.

7. От един месец живеят в нова къща. Новата къща е близо до училището.

7. **Трансформирайте всяко сложно изречение в 2 прости.**

Модел:

*Всяко лято почивам на Златни пясъци, **където** плажът е чудесен.
Всяко лято почивам на Златни пясъци. **Там** плажът е чудесен.*

1. Любимият ми сезон е пролетта, когато всичко е зелено.

2. На екскурзията беше чудесно, както очаквах да бъде.

3. Предпочитам да живея във ферма, където животът е по-спокоен.

4. Мечтая за вълнуваща професия, която ще ме направи известен.

5. Ще ти купя часовник, какъвто никой няма.

6. Под елхата имаше различни подаръци, които харесаха много на децата.

7. Сестра ми следва в Софийския университет, който е най-старият университет в България.

8. Разгледай изображението. Какво търси Зорница? Как мислите? Отговорете устно.

9. Слушайте.

10. Подредете диалога.

1. Живко: Зорнице, какво търсиш в гардероба ми?

Зорница: Извинявай, че не те попитах. Търся спалния ти чувал.

Живко: Кой чувал? Този, с който ходя на къмпинг?

Зорница: Да, точно този.

Живко: И защо ти е?

Зорница: С приятели ще ходим на къмпинг в събота. Намерили сме едно прекрасно място до река. По пътя към Рила е.

11. Какво е необходимо за почивка на къмпинг? Оградете.

палатка сандали спален чувал легло газова лампа
сгъваем стол диван

Зорница: Добре, ще се обадя на Христо да ми помогне. Той е взел палатката на родителите си.
Живко: Е, щом Христо ще бъде там, аз съм спокоен.

Зорница: Няма нужда. Момчетата ще носят сгъваеми столове и газов котлон. Лили ще вземе газова лампа и фенер.
Живко: Трябва да вземеш още един фенер и сгъваемата масичка.

Зорница: Ти луд ли си? Как ще нося толкова неща?

Живко: Ще носиш толкова, колкото можеш. Другите ще вземат останалото.

Живко: Досега никога не си ходила без мене. Опасно е.
Зорница: Е, все някога трябва да дойде моментът, когато да тръгна без тебе. Освен това ще бъдем голяма група – и момичета, и момчета.

Живко: Добре, но трябва да вземете още много неща. Ето одеялото, което купих миналия месец. Ще вземеш и хладилната чанта. Тя е в килера, където са и другите неща за къмпинг: сгъваем стол, сгъваема масичка, газов котлон, газова лампа, фенер.

12. Разгледайте изображенията. Отбележете цифрата на подходящия отговор.

Ще ми дадеш ли един спален чувал?

Защо сложи палатката тук?

Този газов котлон не работи добре. Защо не взе друг?

1. Взех, какъвто имаше вкъщи.

2. Ето този, с който ходя на къмпинг.

3. Избрах мястото, където е най-равно.

13. Сравнете изречения с **който, когато, където, както** с подобни изречения на езика, който говорите.

14. С приятел отивате на къмпинг. Какво трябва да вземете и защо? Говорете по двама.

15. Прочетете отново текстовете от зад. 1. С кое от мненията сте съгласни и с кое не сте съгласни? Защо? Отговорете устно.

Съгласен съм с мнението на Leo 15, че...

Харесва ми намерението на...

Учудват ме плановете на...

16. Разкажете къде и с кого предпочитате да живеете, след като завършите училище.

● **Свържете двете изречения в едно с подходяща съюзна дума.**

1. През зимата най-много туристи има в Банско. Там предлагат чудесни условия за скиорите.

2. Познаваш ли този мъж? Той седи до прозореца.

3. За празника ще направя вкусен сладкиш. Такъв не съм правила никога досега.

4. След гимназията предпочитам да живея в самостоятелно жилище. В жилището няма да се съобразявам с никого.

5. Мисля да разгледам няколко екоелища през пролетта. Тогава времето е най-приятно за екскурзия.

● **Напишете подходящия отговор.**

1. – След колко време ще излезем?

2. – Какво предпочиташ за вечеря?

3. – Ще ми дадеш ли един фенер за екскурзията?

4. – В Слънчев бряг ли ще бъдете през ваканцията?

5. – С коя рокля ще бъдеш на тържеството?

- а) Не сме сигурни. Ще почиваме, където са братовчедите ни.
 б) Ще облека тази, с която ме харесваши най-много.
 в) Взemi този, който е в килера!
 г) Когато се приготвя. Имам още малко работа.
 д) Нямам претенции. Каквото сготвиш.

Вече можете:

- да описвате предпочитано място;
- да аргументирате предпочитанията си.

Самооценка

БЪЛГАРИЯ И БЪЛГАРИТЕ

Прочетете текста и отговорете на въпросите.

АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ПАРК „ТОПОЛНИЦА“

В околността на село Чавдар, на около 70 км от София, е открито уникално селище от периода на ранния неолит – съществувало е преди повече от 7000 години. Около него през 2012 г. е изграден археологическият парк „Тополница“. Паркът включва пет неолитни къщички, които са построени от преплетени колове, замазани с глина. В къщичките има огнище, пещ, зърнохранилище, маса и столове. Всяка от 5-те къщи има свое наименование. За любителите на нестандартните изживявания в 3 от къщичките има легла – нарове, разположени на импровизиран втори етаж, до които се стига по дървена стълба. Посетителите, които желаят, могат да останат и да нощуват сред тази неолитна атмосфера. Във всяка от къщичките има и ниска дървена масичка с няколко столчета, покрити с животински кожи.

В парка са разположени и работилници за каменни оръдия на труда, за керамични съдове, за обработване на кожи. Има и просторна експозиционна зала, в която се разказва историята на намерените седем културни пласта в селищната могила. В залата е изложен и макет на неолитен стан. Може да се види невероятна рисувана керамика с геометрични мотиви. Интересното е, че при нея се среща както бяла украса върху червена полирана повърхност, така и украса, изпълнена с тъмни бои (тъмнокафява, виненочервена) отново върху същата червена основа.

1. Къде се намира археологическият парк „Тополница“?
2. Коя епоха е пресъздадена в парка?
3. Как изглеждат неолитните къщички?
4. Какво предложение предлага комплексът?

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

за обучението,
организирано в чужбина

7.
клас

Заедно

B1

